

СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ
TRIBUNAL DE JUSTICIA DE LAS COMUNIDADES EUROPEAS
SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ
DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS DOMSTOL
GERICHTSHOF DER EUROPÄISCHEN GEMEINSCHAFTEN
EUROOPA ÜHENDUSTE KOHUS
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN COMMUNITIES
COUR DE JUSTICE DES COMMUNAUTÉS EUROPÉENNES
CÚIRT BHREITHIÚNAIS NA gCOMHPHOBAL EORPACH
CORTE DI GIUSTIZIA DELLE COMUNITÀ EUROPEE
EIROPAS KOPIENU TIESA

EUROPOS BENDRIJŲ TEISINGUMO TEISMAS
AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BÍRÓSÁGA
IL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA TAL-KOMUNITAJET EWROPEJ
HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN
TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI WSPÓLNOT EUROPEJSKICH
TRIBUNAL DE JUSTIÇA DAS COMUNIDADES EUROPEIAS
CURTEA DE JUSTIȚIE A COMUNITĂȚILOR EUROPENE
SÚDNY DVOR EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTEV
SODIŠČE EVROPSKIH SKUPNOSTI
EUROOPAN YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN
EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS DOMSTOL

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

21 септември 1999 година*

„Задължително включване в секторен пенсионен фонд — Съвместимост с правилата на конкуренцията — Квалифициране на секторен пенсионен фонд като предприятие“

[...]

По дело C-67/96

с предмет: преюдициално запитване, отправено до Съда на основание член 177 от Договора за ЕО (понастоящем член 234 ЕО) от Kantongerecht te Arnhem (Нидерландия), в рамките на производство по дело

Albany International BV

срещу

Stichting Bedrijfspensioenfonds Textielindustrie,

относно тълкуването на членове 85, 86 и 90 от Договора за ЕО (понастоящем членове 81 ЕО, 82 ЕО и 86 ЕО),

СЪДЪТ,

състоящ се от: г-н G. C. Rodríguez Iglesias, председател, г-н J.-P. Puissechot, г-н G. Hirsch и г-н P. Jann, председатели на състави, г-н J. C. Moitinho de Almeida (докладчик), г-н C. Gulmann, г-н J. L. Murray, г-н D. A. O. Edward, г-н H. Ragnemalm, г-н L. Sevón и г-н M. Wathelet, съдии,

генерален адвокат: г-н F. G. Jacobs,

секретар: г-жа D. Loutermann-Hubeau, главен администратор,

като има предвид становищата, представени:

* Език на производството: нидерландски.

- за Albany International BV, от адв. T. R. Ottervanger от адвокатската колегия в Ротердам и от адв. M. H. van Coeverden от адвокатската колегия в Хага,
- за Stichting Bedrijfspensioenfonds Textielindustrie, от адв. E. Lütjens от адвокатската колегия в Амстердам и от адв. M. O. Meulenbelt от адвокатската колегия в Утрехт,
- за нидерландското правителство, от г-н A. Bos, юридически съветник в Министерство на външните работи, в качеството на представител,
- за германското правителство, от г-н E. Röder, Ministerialrat във Федералното министерство на икономиката, и от г-н C.-D. Quassowski, Regierungsdirektor в същото министерство, в качеството им на представители,
- за френското правителство, от г-жа K. Rispal-Bellanger, заместник-директор по международно икономическо и общностно право в дирекция „Право“ на Министерство на външните работи, и от г-н C. Chavance, секретар в същата дирекция, в качеството им на представители,
- за Комисията на Европейските общности, от г-н W. Wils, член на Правната служба, в качеството му на представител,

като има предвид протокола от съдебното заседание,

след като изслуша устните становища на Albany International BV, представлявано от адв. T. R. Ottervanger, на Stichting Bedrijfspensioenfonds Textielindustrie, представлявано от адв. E. Lütjens и адв. M. O. Meulenbelt, на нидерландското правителство, представлявано от г-н M. A. Fierstra, началник на отдела по европейско право в Министерство на външните работи, в качеството му на представител, на френското правителство, представлявано от г-н C. Chavance, на шведското правителство, представлявано от г-н A. Kruse, departementsråd в правния секретариат (ЕС) на Министерство на външните работи, в качеството му на представител, и на Комисията, представлявана от г-н W. Wils, на съдебното заседание на 17 ноември 1998 г.,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 28 януари 1999 г.,

постанови настоящото

Решение

[...]

- 1 С акт от 4 март 1996 г., получен в Съда на 11 март 1997 г., Kantongerecht te Arnhem поставя по силата на член 177 от Договора на ЕО (понастоящем член 234 ЕО) три преюдициални въпроса относно тълкуването на членове 85, 86 и 90 от Договора за ЕО (понастоящем членове 81 ЕО, 82 ЕО и 86 ЕО).
- 2 Въпросите са поставени в рамките на съдебен спор между Albany International BV (наричано по-нататък „Albany“) и Stichting Bedrijfspensioenfonds Textielindustrie (секторен пенсионен фонд в текстилната промишленост, наричан по-нататък „Фондът“) относно отказа на Albany да плати на Фонда осигурителните вноски за 1989 г., с мотива че задължителното включване във Фонда, по силата на което се дължат вноските, е в противоречие с член 3, буква ж) от Договора за ЕО (понастоящем след изменението член 3, параграф 1, буква ж) ЕО), както и с членове 85, 86 и 90 от Договора.

Националното законодателство

- 3 Нидерландската пенсионна система е основана върху три стълба.
- 4 Първият стълб е основната законова пенсия, която държавата предоставя по силата на Algemene Ouderdomswet (Закона за създаване на обща пенсионноосигурителна схема за осигурителен стаж и възраст, наричан по-нататък „АОВ“) и на Algemene Nabestaandenwet (Закона за общото осигуряване за наследствена пенсия). Задължителната законова схема дава право на всяко лице да получава пенсия в ограничен размер, който не зависи от действително получаваната от него преди това заплата, а се изчислява въз основа на законната минимална заплата.
- 5 Вторият стълб обхваща допълнителните пенсии във връзка с професионална дейност, упражнявана като заето или като самостоятелно заето лице, които в повечето случаи се предоставят в допълнение към основната пенсия. Посочените допълнителни пенсии се управляват общо — в рамките на колективни схеми за даден сектор на икономиката, за дадена професия или за работниците от дадено предприятие — от пенсионни фондове, включването към които е задължително, по-специално както е в делото по главното производство, по силата на Wet van 17 maart 1949 houdende vaststelling van en regeling betreffende verplichte deelneming in een bedrijfspensioenfonds (Закона от 17 март 1949 г., установяващ правилата относно задължителното включване в секторен пенсионен фонд, наричан по-нататък „BPW“).
- 6 Третият стълб се състои от индивидуалните договори за пенсионно осигуряване или за животозастраховане, които могат да бъдат сключени на доброволна основа.

- 7 Wet op de loonbelasting (Законът за данъка върху трудовото възнаграждение) предвижда, че вноските могат да се приспадат само когато пенсията не надхвърля дадено „разумно“ равнище. Когато го надхвърлят, те не могат да се приспадат. Посоченото равнище възлиза за трудов стаж от 40 години на 70 % от индивидуалното трудово възнаграждение в края на професионалната кариера. В резултат от тази данъчна уредба настоящата норма в Нидерландия за образуване на пенсия, в това число и на пенсията по силата на AOW, е 70 % от последната заплата на лицето.
- 8 Член 1, параграф 1 от BPW в редакцията му съгласно Закона от 11 февруари 1988 г. гласи:
- „1. По смисъла на настоящия закон и на разпоредбите, които се основават на него:
- [...]
- b. „секторен пенсионен фонд“ е фонд, който извършва дейността си в даден сектор и в рамките на който се събират средства единствено в полза на лицата, които работят в същия сектор като заети лица или в друго качество.
- [...]
- f. „министърът“ е министърът на социалните грижи и заетостта.“
- 9 Член 3 от BPW, изменен, предвижда:
- „1. Министърът може по искане на браншова професионална организация, която той счита за достатъчно представителна за структурата на стопанския живот в даден сектор на дейност, след съгласуване с началника на компетентния за сектора общ административен отдел и след консултации с Sociaal-Economische Raad [Икономическия и социален съвет] и с Verzekeringskamer [Осигурителна камара] да направи задължително включването в секторния пенсионен фонд на всички работници от съответния сектор на дейност или на някои категории от тях.
2. В посочения в предходния параграф случай всички лица, които попадат в определените там категории, както и — за заетите лица — техните работодатели, са длъжни да спазват предвидените по отношение на тях разпоредби от уставите и правилниците на секторния пенсионен фонд или приложимите по силата на същите разпоредби. Спазването на посочените разпоредби, и по-специално плащането на осигурителни вноски, може да бъде предмет на принудително изпълнение по съдебен ред.“
- 10 В член 5, параграф 2 от BPW, изменен, са изброени условията, при които министърът на социалните грижи и заетостта може да одобри искане за

задължително включване като посоченото в член 3, параграф 1. Така съгласно член 5, параграф 2, точки III и IV от BPW, изменен, уставите и правилниците на секторния пенсионен фонд трябва да гарантират в достатъчна степен интересите на осигурените лица, а представителите на сдруженията на работодателите и на работниците от съответния сектор трябва да бъдат представени с равен брой лица в управителния орган на фонда.

- 11 Член 5, параграф 2, точка II, буква I) от BPW, изменен, предвижда също, че уставите и правилниците на секторния пенсионен фонд трябва да съдържат разпоредби относно случаите и условията, при които работници от съответния сектор не са задължени да се включват в него или могат да бъдат освободени от някои задължения към него.

- 12 Член 5, параграф 3 от BPW, изменен, уточнява:

„Министърът на социалните грижи и заестостта, след изслушване на Осигурителната камара и на Икономическия и социален съвет, приема указанията относно посочените в параграф 2, точка II, буква I) въпроси. При изготвянето на тези указания следва да се изхожда от принципа, че работниците, които са осигурени лица в пенсионен фонд на предприятие или са сключили застраховка „Живот“ в осигурително дружество най-малко шест месеца преди постъпване на искането, посочено в член 3, параграф 1, не са задължени да се включат в секторния пенсионен фонд или са освободени от плащане на осигурителни вноски, изцяло или в разумна степен, ако могат да докажат, че за периода, когато не са били задължени да се включат или са били освободени от задължението да плащат осигурителните вноски, изцяло или в разумна степен, те придобиват пенсионни права, които са поне равностойни на тези, които те биха придобили, ако се бяха включили в секторния пенсионен фонд, дотогава, докогато могат да докажат, че това е така. Министърът може да приеме указания и относно други части от параграф 2.“

- 13 C Beschikking van 29 december 1952 betreffende de vaststelling van de richtlijnen voor de vrijstelling van deelneming in een bedrijfspensioenfonds wegens een bijzondere pensioenvoorziening (Решение от 29 декември 1952 г. за приемане на Указанията относно освобождаване от задължително включване в секторен пенсионен фонд поради включване в специална пенсионна схема, в редакцията му след изменение с Решение от 15 август 1988 г., наричани по-нататък „Указанията относно освобождаване от задължително включване във фонд“) министърът на социалните грижи и заестостта приема указанията по член 5, параграф 3 от BPW, изменен.
- 14 Член 1 от Указанията относно освобождаване от задължително включване във фонд, изменени, предвижда:

„Освобождаване от задължението за включване в секторен пенсионен фонд или от задължението да се внасят осигурителни вноски в такъв фонд може да бъде предоставяно от същия по искане на всяко заинтересовано лице, ако работникът от съответния сектор се ползва от специална пенсионна схема, която отговаря на следните условия:

- a. схемата трябва да е в рамките на пенсионен фонд на предприятие, на друг секторен пенсионен фонд или на осигурител, който притежава удостоверение, предвидено в член 10 от *Wet toezicht verzekeringsbedrijf* (Закона за контрол върху осигурителните дружества, *Stb.* 1986, 638), или трябва да е създадена на основание на *Algemene burgerlijke pensioenwet* (Общия закон за гражданските пенсии в държавната администрация, *Stb.* 1986, 540), на *Spoorwegpensioenwet* (Закона за пенсията на работещите в нидерландските железници и на техните роднини, *Stb.* 1986, 541) или на *Algemene Militaire pensioenwet* (Общия закон за военните пенсии, *Stb.* 1979, 305);
- b. правата, които тази схема може да предостави, трябва да са като цяло поне равностойни на предоставяните от секторния пенсионен фонд права;
- c. правата на съответния работник и спазването на неговите задължения трябва да са гарантирани в достатъчна степен;
- d. ако освобождаването води до оттегляне от фонда, Осигурителната камара трябва да предложи компенсация, която счита за разумна от гледна точка на осигурителната техника, за евентуално претърпените от фонда вреди вследствие на оттеглянето.“

15 Член 5 от Указанията, изменени, гласи:

„1. Освобождаването трябва да се предоставя, когато са изпълнени посочените в член 1, букви а), b) и c) условия: специалната пенсионна схема да се е прилагала най-малко шест месеца преди подаване на искането, въз основа на което включването в секторен пенсионен фонд е станало задължително, и да е доказано, че през периода, когато работникът от съответния сектор не е трябвало да се включва или е бил освободен от задължението да плаща осигурителни вноски, изцяло или в разумна степен, същият е придобил пенсионни права, които са поне равностойни на тези, които би придобил, ако се беше включил в секторния пенсионен фонд.

2. Ако към посочения в параграф 1 момент специалната пенсионна схема не отговаря на установеното в член 1, буква b) условие, трябва да се предостави достатъчен срок, за да ѝ се даде възможност да се съобрази с това условие, преди да се вземе решение по искането.

3. Освобождаването по силата на настоящия член влиза в сила в момента, когато включването в секторния пенсионен фонд стане задължително.“
- 16 Член 9 от споменатите Указания, изменени, уточнява:
- „1. Посочените в член 8 решения могат да се обжалват пред Осигурителната камара в срок от 30 дни след получаването на решението от съответното лице. При съобщаване на решението на заинтересованото лице секторният пенсионен фонд трябва писмено да го уведоми за съдържанието на предишното изречение.
2. Осигурителната камара уведомява за решението си по жалбата секторния пенсионен фонд, както и лицата, които са я подали.“
- 17 Изразената от Осигурителната камара преценка представлява опит за помирение. Тя не е решение със задължителна сила по спора. Преценката на Осигурителната камара не подлежи на обжалване нито по административен, нито по съдебен ред.
- 18 Освен разпоредбите на BPW, по отношение на секторните пенсионни фондове, включването в които е станало задължително, се прилага и Wet van 15 mei 1962 houdende regelen betreffende pensioen- en spaarvoorzieningen (Законът от 15 май 1962 г. за пенсионните и спестовните фондове, многократно изменян, наричан по-нататък „PSW“).
- 19 PSW има за цел да гарантира във възможно най-голяма степен действителното изпълнение на поетите по отношение на работниците задължения във връзка с пенсиите.
- 20 За тази цел член 2, параграф 1 от PSW задължава работодателите да изберат един от трите режима, предназначени да разграничат събираните за пенсии средства от останалите авоари на предприятието. Работодателят може да се присъедини към секторен пенсионен фонд, да създаде пенсионен фонд на предприятието или да направи групови или индивидуални осигуровки в осигурително дружество.
- 21 Член 1, параграф 6 от PSW уточнява, че законът се прилага и за секторните пенсионни фондове, включването в които е станало задължително по силата на BPW.
- 22 PSW предвижда също редица условия, на които трябва да отговарят уставите и правилниците на секторните пенсионни фондове. Член 4 от PSW посочва, че за създаването на такъв фонд трябва да бъдат уведомени министърът на социалните грижи и заетостта и Камарата на осигурителите. Член 6, параграф 1 от PSW потвърждава, че представителите на организациите на работодателите и представителите на организациите на

работниците от съответния сектор са равнопоставени в рамките на управителните органи на секторните пенсионни фондове.

- 23 Освен това членове 9 и 10 от PSW определят начините за управление на събраните средства. Общото правило в това отношение е формулирано в член 9, който налага на пенсионните фондове да прехвърлят риска по свързаните с пенсиите задължения или да го презастраховат. Като изключение от последното правило член 10 позволява самите пенсионни фондове да управляват и да инвестират събрания капитал на собствен риск. За да получат разрешение за това, пенсионните фондове трябва да представят на компетентните органи план за управление, в който да изложат точно как предлагат да се процедира с актюерския и с финансовия риск. Планът трябва да се одобри от Осигурителната камара. Освен това по отношение на пенсионните фондове се упражнява постоянен надзор. Актюерските сметки за резултатите от схемата трябва редовно да се представят за одобрение от страна на Осигурителната камара.
- 24 Накрая, членове 13—16 от PSW уреждат правилата относно инвестирането на събраните средства. По силата на член 13 авоарите на схемата, заедно с предвидените приходи, трябва да бъдат достатъчни за покриване на задълженията по пенсиите. Член 14 уточнява, че капиталовложенията трябва да се правят предпазливо.

Спорът по главното производство

- 25 Фондът е учреден на основание на BPW. Включването във Фонда става задължително по силата на Постановление на министъра на социалните грижи и заетостта от 4 декември 1975 г. (наричано по-нататък „постановлението, по силата на което включването във Фонда става задължително“).
- 26 Albany стопанисва текстилно предприятие, осигурените лица от което са включени във Фонда от 1975 г.
- 27 До 1989 г. по пенсионната схема на Фонда се изплаща фиксирана сума. Предоставяната на работниците пенсия не е пропорционална на тяхната заплата, а представлява определена за всеки работник сума. Считаючи тази пенсионна схема за не особено щедра, през 1981 г. Albany сключва с осигурително дружество схема за допълнително пенсионно осигуряване за работниците си, за да може общата пенсия, на която те ще имат право след 40 години трудов стаж, да достигне 70 % от последната им заплата.
- 28 От 1 януари 1989 г. Фондът променя пенсионната си схема. Въз основа на нея на работниците се предоставя вече сума, равняваща се също на 70 % от последната им заплата.

- 29 След промяната на пенсионната схема на Фонда, на 22 юли 1989 г. Albany подава молба за освобождаване от задължително включване в него. Фондът отхвърля тази молба на 28 декември 1990 г. Всъщност същият счита, че по силата на Указанията относно освобождаване от задължително включване във фонд такова освобождаване трябва да се предостави единствено когато определените със същите условия са спазени и когато специалните разпоредби в пенсионната област са били приложими шест месеца преди представянето на искането на социалните партньори, по повод на което включването в секторния пенсионен фонд е обявено за задължително.
- 30 Albany подава жалба срещу решението на Фонда до Осигурителната камара. С решение от 18 март 1992 г. последната приема, че дори в конкретния случай Фондът да не е длъжен да предостави исканото освобождаване, от него следва да се поиска да упражни правото си за предоставяне на освобождаване или поне да даде срок за предизвестие, тъй като преди много години Albany е договорило схема за допълнително пенсионно осигуряване за персонала си и считано от 1 януари 1989 г., тя е аналогична на установената от Фонда схема.
- 31 Фондът не се съобразява със становището на Осигурителната камара и на 11 ноември 1992 г. връчва на Albany акт за събиране на вземания в размер на 36 700,29 HFL, равняващ се на осигурителните вноски от 1989 г., заедно с лихвите, разходите по инкасиране, извънсъдебните разходи и разходите за консултации.
- 32 Albany обжалва акта пред Kantongerecht te Arnhem. То изтъква по-специално, че системата за задължително включване във Фонда е в противоречие с член 3, буква ж) от Договора, както и с членове 52 и 59 от Договора за ЕО (понастоящем след изменението членове 43 ЕО и 49 ЕО) и членове 85, 86 и 90 от Договора.
- 33 Albany твърди, че е претърпяло вреди вследствие на отказа на Фонда да го освободи от задължително включване. Осигурителното му дружество му предоставило по-неизгодни условия, тъй като трябвало да се включи в създадената от Фонда схема за допълнително пенсионно осигуряване. Освен това, за разлика от твърденията на Фонда, други секторни пенсионни фондове като *Bedrijfspensioenfonds voor de Bouwnijverheid* и *Bedrijfspensioenfonds voor het Schildersbedrijf* били освободили предприятията, които по-рано се били включили в схема за допълнително пенсионно осигуряване.
- 34 Фондът поддържа, че в дадения случай не съществува никакво законно задължение за предоставяне на исканото освобождаване. Поради това съдът можел да упражни само незначителен контрол. Съгласно член 5, параграф 3 от ВРВ освобождаване задължително трябвало да се предостави само в случаите, когато предприятието е било към еквивалентна пенсионна схема

най-малко шест месеца, преди включването му към Фонда да стане задължително. Такова задължение за освобождаване съществувало при първото включване във Фонда и не било приложимо при изменение на пенсионната уредба. Освен това Фондът подчертава значението на запазването на правилната пенсионна схема, основаваща се на солидарност в полза на всички работници и предприятия от текстилния сектор, и изтъква в това отношение, че освобождаването на Albany би означавало напускане на 110 от общо около 8 800 осигурени лица, което не било без значение.

- 35 Kantongerecht се присъединява към становището на Осигурителната камара, според което от 1 януари 1989 г. схемата за допълнително осигуряване на Albany е аналогична на въведената от Фонда пенсионна схема. Kantongerecht подчертава, че отношенията между секторните пенсионни фондове и осигурените лица се ръководят от съображения за разумност и справедливост, както и от общите принципи на доброто управление. Поради това секторните пенсионни фондове би трябвало в голяма степен да взимат предвид становището на независимата експертна инстанция, определена от закона, каквато е Осигурителната камара, когато следва да решат дали да предоставят такова освобождаване.
- 36 Kantongerecht отбелязва, че в Решение от 14 декември 1995 г. по дело Van Schijndel и Van Veen (C-430/93 и C-431/93, Recueil, стр. I-4705) Съдът не разглежда последните три въпроса, свързани със съвместимостта на нидерландската система за задължително включване в професионална пенсионна схема с общностните правила на конкуренция.
- 37 При тези условия, като се позова на неокончателните си решения от 19 април 1993 г., 17 януари 1994 г. и 9 януари 1995 г., Kantongerecht te Arnhem решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
 - „1) Може ли секторен пенсионен фонд по смисъла на член 1, параграф 1, буква б) от [BPW] да се разглежда като предприятие по смисъла на членове 85, 86 или 90 от Договора за ЕО?
 - 2) Ако отговорът на първия въпрос е утвърдителен, представлява ли въвеждането на задължително включване във фонд на промишлени предприятия предприета от държава членка мярка, обезсилваща полезното действие на приложимите за предприятията правила на конкуренцията?
 - 3) Ако отговорът на втория въпрос е отрицателен, могат ли други обстоятелства да доведат до несъвместимост на задължението за включване във фонд с разпоредбите на член 90 от Договора и ако това е така, какви са тези обстоятелства?“

По допустимостта

- 38 Нидерландското и френското правителство, както и Комисията поставят под въпрос допустимостта на поставените въпроси, тъй като в акта за преюдициално запитване не е изложена достатъчно точно фактическата и правната обстановка по спора в главното производство. Тъй като запитващата юрисдикция не била посочила нормативната уредба, приложима за спора в главното производство, обстоятелствата, при които Фондът е създаден, както и правилата за управление на Фонда, Съдът не можел да даде полезно тълкуване на общностното право и другите заинтересовани страни не били в състояние да представят писмените си становища с предложение за отговор на преюдициалните въпроси.

- 39 Следва да се напомни, че съгласно установената съдебна практика необходимостта да се даде тълкуване на общностното право, което да е от полза за националния съд, изисква последният да определи фактическия и правен контекст, в който се вписват поставените от него въпроси, или най-малко да обясни фактическите хипотези, на които те се основават. Тези изисквания са особено важни в областта на конкуренцията, която се характеризира със сложни фактически и правни положения (вж. по-специално Решения от 26 януари 1993 г. по дело *Telemarsicabruzzo* и др., C-320/90—C-322/90, *Recueil*, стр. I-393, точки 6 и 7, Решение от 14 юли 1998 г. по дело *Safety Hi-Tech*, C-284/95, *Recueil*, стр. I-4301, точки 69 и 70 и Решение по дело *Bettati*, C-341/95, *Recueil*, стр. I-4355, точки 67 и 68).

- 40 Целта на съдържащата се в актовете за преюдициално запитване информация е не само да позволи на Съда да даде полезен отговор, но също и да даде възможност на правителствата на държавите членки и на другите заинтересовани страни да представят становища съгласно член 20 от Статута на Съда. Съдът следва да следи за спазването на тази възможност предвид обстоятелството, че по силата на посочената по-горе разпоредба само актовете за преюдициално запитване се съобщават на заинтересованите страни (вж. по-специално Определение от 30 април 1998 г. по дело *Testa и Modesti*, C-128/97 и C-137/97, *Recueil*, стр. I-2181, точка 6 и Определение от 11 май 1999 г. по дело *Anssens*, C-325/98, стр. I-02969, точка 8).

- 41 В случая от становищата, представени от правителства на държави членки и от други заинтересовани страни съгласно член 20 от Статута на Съда, е видно, че съдържащата се в акта за преюдициално запитване информация им е позволила полезно да изразят позиция по поставените на Съда въпроси.

- 42 Освен това в становището си френското правителство препраща към представеното от него по дела *Brentjens* (решението по които е постановено на датата на настоящото решение, C-115/97—C-117/97, *Recueil*, стр. I-6025) становище, в което то изрично се позовава на дело *Drijvende Bokken* (решението по което е постановено на датата на настоящото решение,

C-219/97, Recueil, стр. I-6121), а в становището на Комисията последното дело пряко се цитира. В акта обаче за преюдициално запитване по дело *Drijvende Bokken*, посочено по-горе, което също се отнася до съвместимостта с общностните правила на конкуренцията на задължението за включване във секторен пенсионен фонд, се съдържа подробно изложение за приложимата в делото по главното производство правна уредба.

- 43 Освен това, дори в случая нидерландското и френското правителство да бяха сметнали, че предоставената от запитващия съд информация не им позволява да вземат отношение по някои аспекти на поставените на Съда въпроси, важно е да се отбележи, че тази информация бе допълнена със сведения, съдържащи се в предадената от запитващата юрисдикция преписка по делото, както и с писмените становища и отговори на поставените от Съда въпроси. Всички тези сведения, посочени в протокола от съдебното заседание, са доведени до знанието на правителствата на държавите членки и на другите заинтересовани страни предвид възможността по време на съдебно заседание те евентуално да допълнят становищата си.
- 44 Накрая, трябва да се приеме за установено, че предоставената от запитващия съд информация, допълнена при необходимост от посочените по-горе сведения, запознава Съда с фактическата и правна рамка на спора по главното производство в достатъчна степен, за да може той да тълкува общностните правила на конкуренцията с оглед на случая, предмет на спора.
- 45 Поради това поставените въпроси са допустими.

По втория въпрос

- 46 С втория си въпрос, който следва да се разгледа на първо място, запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 3, буква ж) от Договора за ЕО, член 5 от Договора за ЕО (понастоящем член 10 ЕО) и член 85 от Договора допускат решение на публичноправни органи да направят — по искане на представителни организации на работодателите и на работниците от даден сектор — задължително включването в секторен пенсионен фонд.
- 47 *Albany* изтъква факта, че искането на социалните партньори да се направи задължително включването в даден секторен пенсионен фонд представлява споразумение между предприятията, извършващи дейност в посочения сектор, което е в противоречие с член 85, параграф 1 от Договора.
- 48 Подобно споразумение ограничавало конкуренцията от две гледни точки. От една страна, предоставяйки изпълнението на задължителната пенсионна схема само на едно лице, то лишавало предприятията, извършващи дейност в съответния сектор, от възможността да се включат в различна пенсионна

схема, управлявана от други осигурители. От друга страна, споразумението изключвало последните от една значителна част от пазара на пенсионните осигуровки.

- 49 Последниците от подобно споразумение по отношение на конкуренцията били „чувствителни“, тъй като то засягало целия нидерландски текстилен сектор. Тези последици били още по-ясно изразени вследствие на кумулативното действие на факта, че задължението за включване в пенсионни схеми било въведено в множество сектори на икономиката, и то за всички предприятия от тях.
- 50 Освен това подобно споразумение засягало търговията между държавите членки, тъй като се отнасяло до предприятията, извършващи трансгранична дейност, и лишавало осигурителите, установени в други държави членки, от възможността да предложат на Нидерландия пълна пенсионна схема чрез предоставяне на трансгранични услуги или чрез дъщерни дружества или клонове.
- 51 Поради това Albany счита, че като установяват законова рамка и като уважават искането на социалните партньори да се направи задължително включването в секторния пенсионен фонд, публичноправните органи облагодетелстват или подпомагат прилагането и функционирането на противоречащи на член 85, параграф 1 от Договора споразумения между предприятия, извършващи дейност в съответните сектори, нарушавайки по този начин член 3, буква ж), член 5 и член 85 от Договора.
- 52 За да се отговори на втория въпрос, най-напред следва да се прецени дали решението — взето в рамките на колективен трудов договор от представителни организации на работодателите и на работниците в даден сектор за създаване в него само на един пенсионен фонд, на който да се възложи управлението на схемата за допълнително пенсионно осигуряване, и да се поиска от публичноправните органи да въведат задължително включване в този фонд на всички работници от същия сектор — е в противоречие с член 85 от Договора.
- 53 Най-напред, следва да се напомни, че член 85, параграф 1 от Договора забранява всички споразумения между предприятия, решения на сдружения на предприятия и съгласувани практики, които биха могли да засегнат търговията между държавите членки и които имат за своя цел или резултат предотвратяването, ограничаването или нарушаването на конкуренцията в рамките на общия пазар. Значимостта на тази норма е накарала авторите на Договора да предвидят изрично в член 85, параграф 2 от Договора, че всички споразумения или решения, които са забранени в съответствие с този член, са нищожни.

- 54 Важно е по-нататък да се напомни, че по силата на член 3, букви ж) и и) от Договора за ЕО (понастоящем след изменението член 3, параграф 1, букви ж) и й) ЕО) дейността на Общността включва не само „система, която да гарантира ненарушаването на конкуренцията в рамките на вътрешния пазар“, но и „политика в социалната област“. Член 2 от Договора за ЕО (понастоящем след изменението член 2 ЕО) гласи всъщност, че Общността има за задача по-специално „да насърчава в рамките на Общността хармоничното, балансирано и устойчиво развитие на икономическите дейности“ и „висока[...] степен на заетост и социална закрила“.
- 55 В това отношение член 118 от Договора за ЕО (членове 117—120 от Договора за ЕО са заменени с членове 136 ЕО—143 ЕО) гласи, че Комисията има за задача да насърчава тясното сътрудничество между държавите членки в социалната област, по-специално по въпроси, свързани с правото на синдикално сдружаване и на колективни преговори между работодателите и работниците.
- 56 Член 118 В от Договора за ЕО (членове 117—120 от Договора за ЕО са заменени с членове 136 ЕО—143 ЕО) добавя, че Комисията има за задача да развива консултациите между социалните партньори на равнище Общност, като в резултат от тях е възможно установяването на договорни отношения, ако социалните партньори желаят това.
- 57 Освен това член 1 от Споразумението за социалната политика (ОВ С 191, 1992 г., стр. 91, наричано по-нататък „Споразумението за социалната политика“) гласи, че Общността и държавите членки си поставят за цел по-специално подобряване на условията на живот и труд, осигуряване на подходяща социална закрила, социален диалог, развитие на човешките ресурси с оглед високо и устойчиво равнище на заетост и борба с изключването от социалния живот.
- 58 Съгласно член 4, параграфи 1 и 2 на Споразумението за социалната политика диалогът между социалните партньори на равнище Общност може да доведе, ако последните го желаят, до договорни взаимоотношения, включително и до споразумения, които се изпълняват било в съответствие с процедурите и практиките, специфични за социалните партньори и за държавите членки, било — по съвместно искане на подписалите ги страни — с решение на Съвета по предложение на Комисията.
- 59 Наистина, на колективните споразумения, сключени между представителните организации на работодателите и на работниците, са присъщи някои ограничаващи конкуренцията последици. Постигането на преследваните с тези споразумения цели на социалната политика би било изложено обаче на сериозен риск, ако при съвместното търсене на мерки за подобряване на условията на заетост и труд социалните партньори са задължени да прилагат член 85, параграф 1 от Договора за ЕО.

- 60 Оттук следва полезното и логично тълкуване на разпоредбите на Договора като цяло, че сключените с такава цел споразумения в рамките на колективното договаряне между социалните партньори трябва поради своето естество и предмет да се смятат за изключени от приложното поле на член 85, параграф 1 от Договора.
- 61 Поради това следва да се прецени дали естеството и предметът на разглежданото в главното производство споразумение обосновават то да бъде изключено от приложното поле на член 85, параграф 1 от Договора.
- 62 В случая следва да се приеме за установено, от една страна, че подобно на посочената по-горе категория споразумения, постигнати в резултат на социалния диалог, разглежданото в главното производство споразумение е сключено под формата на колективен трудов договор и е следствие от колективно договаряне между представителните организации на работодателите и на работниците.
- 63 От друга страна, що се отнася до предмета му, разглежданото в главното производство споразумение въвежда в даден сектор схема за допълнително пенсионно осигуряване, управлявана от пенсионен фонд, включването в който може да бъде обявено за задължително. Подобни схеми са насочени като цяло към гарантиране на определено равнище на пенсия на всички работници от сектора и поради това допринасят пряко за подобряването на едно от условията на труд на работниците, а именно на тяхното възнаграждение.
- 64 Следователно трябва да се заключи, че поради естеството и предмета си разглежданото в главното производство споразумение не попада в приложното поле на член 85, параграф 1 от Договора.
- 65 По-нататък, следва да се напомни — както Съдът приема в решението си от 21 септември 1988 г. по дело Van Eycke (267/86, Recueil, стр. 4769, точка 16), — че сам по себе си член 85 от Договора засяга единствено поведението на предприятията и не се отнася за законови или подзаконови мерки на държавите членки. От постоянната практика на Съда следва обаче, че член 85 от Договора във връзка с член 5 задължава държавите членки да не приемат или запазват в сила мерки от законов или подзаконов характер, които могат да премахнат полезното действие на правилата на конкуренцията, приложими за предприятията. Такъв е случаят по силата на същата тази съдебна практика, когато държава членка налага или благоприятства приемането на споразумения, противоречащи на член 85 от Договора, подпомага действието на такива споразумения или лишава собствената си правна уредба от държавния ѝ характер, като предоставя на частни оператори отговорността за вземане на решения за намеса в икономическата област (вж. също Решение от 17 ноември 1993 г. по дело Meng, C-2/91, Recueil, стр. I-5751, точка 14, Решение по дело Reiff, C-185/91,

Recueil, стр. I-5801, точка 14, Решение по дело Ohra Schadeverzekeringen, C-245/91, Recueil, стр. I-5851, точка 10, Решение от 18 юни 1998 г. по дело Комисия/Италия, C-35/96, Recueil, стр. I-3851, точки 53 и 54 и Решение по дело Corsica Ferries France, C-266/96, Recueil, стр. I-3949, точки 35, 36 и 49).

- 66 В това отношение следва да се отбележи, че искането, отправено до публичноправните органи от представителните организации на работодателите и на работниците, да се направи задължително включването в секторния пенсионен фонд, който те са създали, спада към режим, предвиден в редица национални законодателства и насочен към упражняване на нормотворчески правомощия в социалната област. Доколкото, видно от точки 52—64 от настоящото решение, разглежданото в главното производство споразумение не попада в приложното поле на член 85, параграф 1 от Договора, държавите членки са свободни да го направят задължително за лицата, които не са обвързани от него.
- 67 В самото начало следва да се посочи, че член 4, параграф 2 от Споразумението за социалната политика изрично предвижда на равнище Общност възможността за социалните партньори да искат заедно от Съвета прилагането на социални споразумения.
- 68 Поради това решението на публичноправните органи да се направи задължително включването в такъв фонд не би могло да се разглежда като налагащо или спомагащо сключването на споразумения, противоречащи на член 85 от Договора, или като засилващо последиците от подобни споразумения.
- 69 От изложените по-горе съображения е видно, че решението на държавните органи да въведат задължително включване в секторния пенсионен фонд не спада към категориите нормативни мерки, които съгласно практиката на Съда могат да засегнат полезното действие на член 3, буква ж), член 5 и член 85 от Договора.
- 70 Поради това на втория въпрос следва да се отговори, че член 3, буква ж), член 5 и член 85 от Договора допускат решение на публичноправните органи да направят — по искане на представителните организации на работодателите и на работниците от определен сектор — задължително включването в даден секторен пенсионен фонд.

По първия въпрос

- 71 С първия си въпрос, който следва да се разгледа на второ място, запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали пенсионен фонд, на който е възложено управлението на схема за допълнително пенсионно осигуряване, създадена по силата на сключен между представителните организации на работодателите и на работниците от даден сектор

колективен трудов договор, и включването в който по решение на публичноправните органи е станало задължително за всички работници от този сектор, е предприятие по смисъла на член 85 и сл. от Договора.

- 72 Според Фонда и встъпилите правителства такъв фонд не представлява предприятие по смисъла на член 85 и сл. от Договора. В това отношение те напомнят разликите в характеристиките на секторните пенсионни фондове и управляваните от тях схеми за допълнително пенсионно осигуряване.
- 73 На първо място, задължението за всички работници от даден сектор да се включат в схема за допълнително пенсионно осигуряване имало съществена социална функция в пенсионната система на Нидерландия поради изключително ограничения размер на законната пенсия, изчислявана на базата на законната минимална заплата. След като дадена схема за допълнително пенсионно осигуряване била създадена с колективен трудов договор в определената от закона рамка и задължението за включване в нея било въведено от публичноправните органи, то тя представлявала елемент от нидерландската система за социална защита и секторният пенсионен фонд, на който е възложено управлението ѝ, трябвало да се разглежда като подпомагащ държавното управление на социалното осигуряване.
- 74 На второ място, секторният пенсионен фонд бил с нестопанска цел. Той се управлявал съвместно от социалните партньори, представени в управителния му орган на паритетен принцип. Секторният пенсионен фонд събирал осигурителни вноски, чиято средна стойност се определяла от този орган в зависимост от баланса между размера на вноските, на оказваните услуги и на риска. Освен това осигурителните вноски не могли да бъдат под определено равнище, за да се осигури подходящ резерв, но не могли — за да не се наруши нестопанската му цел — и да надхвърлят дадена максимална стойност, чието спазване се контролирало от социалните партньори и Осигурителната камара. Дори когато събраните осигурителни вноски се влагали съгласно системата за капитализация, този род капиталовложения се извършвали под контрола на Осигурителната камара и в съответствие с разпоредбите на PSW и с устава на секторния пенсионен фонд.
- 75 На трето място, секторният пенсионен фонд функционирал въз основа на принципа на солидарност. Тази солидарност се проявявала чрез задължението да се приемат всички работници без предварителен медицински преглед, чрез продължаване натрупването на пенсията без внасяне на осигурителни вноски при неработоспособност, чрез поемане от фонда на неизплатените осигурителни вноски, дължими от работодателя, в случай на несъстоятелност на последния, както и чрез индексирание на размера на пенсиите с оглед запазване на тяхната стойност. Принципът на солидарност можел да бъде изведен и от липсата на еквивалентност между платената от всяко лице осигурителна вноска, която била средна

осигурителна вноска и не зависила от рисковете, и пенсионните права, за определянето на които се взимал предвид средният размер на заплатата. Тази солидарност налагала като необходимо условие задължително включване в схемата за допълнително пенсионно осигуряване. В противен случай отпадането на „добрите“ рискове щяло да доведе до отрицателен спираловиден ефект, който застрашавал финансовото равновесие на схемата.

- 76 Предвид гореизложеното Фондът и встъпилите правителства считат, че секторният пенсионен фонд представлява образуване, натоварено с управлението на пенсионноосигурителна схема, което е подобно на образуванията, разглеждани в Решение от 17 февруари 1993 г. по дело Poucet и Pistre (C-159/91 и C-160/91, Recueil, стр. I-637), и което се различава от образуванието, разглеждано в Решение от 16 ноември 1995 г. по дело *Fédération française des sociétés d'assurance* и др. (C-244/94, Recueil, стр. I-4013) и прието за предприятие по смисъла на член 85 и сл. от Договора.
- 77 Следва да се напомни, че в контекста на правото в областта на конкуренцията Съдът е приел, че понятието за предприятие обхваща всяко образуване, което извършва икономическа дейност, независимо от неговия правен статут и начин на финансиране (вж. по-специално Решение от 23 април 1991 г. по дело *Höfner и Elser*, C-41/90, Recueil, стр. I-1979, точка 21, Решение по дело Poucet и Pistre, посочено по-горе, точка 17 и Решение по дело *Fédération française des sociétés d'assurance* и др., посочено по-горе, точка 14).
- 78 Освен това в Решение по дело Poucet и Pistre, посочено по-горе, Съдът изключва от това понятие органите, на които е възложено управлението на някои задължителни схеми за социално осигуряване, основаващи се на принципа на солидарност. В схемата за здравно осигуряване и майчинство на разглежданата система престациите в действителност са идентични за всички бенефициери, дори осигурителните им вноски да са пропорционални на доходите им; в схемата за осигуряване за старост средствата за пенсиите се набавят от работещите лица; освен това пенсионните права, определени по закон, не са пропорционални на осигурителните вноски, платени в схемата за осигуряване за старост; накрая, схемите със средства в излишък участват във финансирането на схемите със структурни финансови затруднения. Тази солидарност задължително налага различните схеми да се управляват от единен орган и включването в тези схеми да има задължителен характер.
- 79 За разлика от това, в Решение по дело *Fédération française des sociétés d'assurance* и др., посочено по-горе, Съдът приема, че образуване с нестопанска цел, което управлява схема за осигуряване за старост в допълнение към задължителната основна схема, предвидено е от закона като доброволно осигуряване и извършва дейността си на принципа на

капитализация, представлява предприятие по смисъла на член 85 и сл. от Договора. Доброволното включване в него, прилагането на принципа на капитализация и фактът, че престациите зависят само от размера на платените от бенефициерите осигурителни вноски, както и от финансовите резултати от извършените от ръководния орган инвестиции, предполагат, че това образувание упражнява икономическа дейност в конкуренция с животозастрахователните дружества. Нито преследваната социална цел, нито липсата на стопанска цел, нито изискванията за солидарност, нито другите норми относно по-конкретно ограниченията, които спазва управителният орган при осъществяване на инвестициите, могат да променят икономическия характер на извършваната от ръководния орган дейност.

- 80 Въпросът дали понятието за предприятие по смисъла на член 85 и сл. от Договора се отнася за образувание като разглеждания в главното производство секторен пенсионен фонд, следва да се проучи в светлината на изложените по-горе съображения.
- 81 В това отношение следва да се отбележи, че самият секторен пенсионен фонд определя размера на осигурителните вноски и на престациите, както и че фондът функционира на принципа на капитализация.
- 82 Следователно, за разлика от предоставяните от образуванията, на които е възложено да управляват задължителните схеми за социално осигуряване, престации — за каквито става въпрос в Решение по дело *Poucet и Pistre*, посочено по-горе, — размерът на предоставяните от фонда престации зависи от финансовите резултати на направените от него капиталовложения, по отношение на които, подобно на осигурителните дружества, подлежи на контрол от Осигурителната камара.
- 83 Освен това, както следва от член 5 от BPW и от членове 1 и 5 от Указанията относно освобождаването от задължително включване, секторен пенсионен фонд е длъжен да освободи от задължително включване предприятие, което вече осигурява работниците си, най-малко шест месеца преди да е подадено искането, въз основа на което включването във фонда е станало задължително, и то в пенсионна схема, която им предоставя права, които са поне равностойни на тези, които те биха получили при включване във фонда. Още повече, по силата на член 1 от посочените по-горе указания фондът може да освободи предприятие, което осигурява на работниците си пенсионна схема, предоставяща им права, които са поне равностойни на тези, които би им предоставил фондът, като в случай на оттегляне от фонда Осигурителната камара предлага компенсация, която счита за разумна от гледна точка на осигурителната техника, за евентуално претърпените от фонда вреди вследствие на оттеглянето.

- 84 Следователно секторен пенсионен фонд като разглеждания в главното производство извършва стопанска дейност в конкуренция с осигурителните дружества.
- 85 При тези условия липсата на стопанската цел, както и елементите на солидарност, изтъкнати от Фонда и от встъпилите правителства, не са достатъчни, за да заличат обстоятелството, че Фондът има качеството на предприятие по смисъла на установените от Договора правила на конкуренцията.
- 86 Наистина преследването на социална цел, посочените по-горе елементи на солидарност, както и ограниченията или контролът върху извършваните от секторния пенсионен фонд инвестиции биха могли да направят предоставяните от него услуги по-малко конкурентни от предоставяните от осигурителните дружества сходни услуги. Въпреки че тези ограничения не могат да попречат извършваната от фонда дейност да се разглежда като икономическа, те биха могли да обосноват изключителното право на подобно образувание да управлява схема за допълнително пенсионно осигуряване.
- 87 Поради това на първия въпрос следва да се отговори, че пенсионен фонд, на който е възложено управлението на схема за допълнително пенсионно осигуряване — създадена с колективен трудов договор, сключен между представителните организации на работодателите и на работниците от определен сектор, и включването в която публичноправните органи са направили задължително за всички работници от сектора, — е предприятие по смисъла на член 85 и сл. от Договора.

По третия въпрос

- 88 С третия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали членове 86 и 90 от Договора допускат възможността публичноправни органи да предоставят на пенсионен фонд изключително право да управлява схема за допълнително пенсионно осигуряване в определен сектор.
- 89 Нидерландското правителство изтъква, че постановлението, по силата на което включването във фонда става задължително, има за цел единствено да задължи работниците от съответния сектор да се включат във Фонда. Посоченото постановление не предоставяло на Фонда изключително право в областта на допълнителното пенсионно осигуряване. Фондът нямал и господстващо положение по смисъла на член 86 от Договора.
- 90 Най-напред, следва да се отбележи, че решението на публичноправните органи да направят, както е в дадения случай, задължително включването в секторен пенсионен фонд предполага на този фонд задължително да се

предостави изключително право да събира и управлява осигурителните вноски, плащани с оглед натрупване на пенсионни права. Такъв фонд следователно трябва да се счита за предприятие, на което публичноправните органи са предоставили изключително право, по смисъла на член 90, параграф 1 от Договора.

- 91 По-нататък, следва да се напомни постоянната практика на Съда, съгласно която предприятие, ползващо се със законен монопол върху значителна част от общия пазар, може да се счита с господстващо положение по смисъла на член 86 от Договора (вж. Решение от 10 декември 1991 г. по дело *Merci convenzionali porto di Genova*, C-179/90, *Recueil*, стр. I-5889, точка 14 и Решение от 13 декември 1991 г. по дело *GB-Inno-BM*, C-18/88, *Recueil*, стр. I-5941, точка 17).
- 92 Секторен пенсионен фонд като разглеждания в главното производство, който разполага с изключително право да управлява схема за допълнително пенсионно осигуряване в промишлен сектор на държава членка и следователно в значителна част от общия пазар, може поради това да бъде считано за предприятие с господстващо положение по смисъла на член 86 от Договора.
- 93 Важно е обаче да се добави, че фактът на създаване на господстващо положение чрез предоставяне на изключителни права по смисъла на член 90, параграф 1 от Договора сам по себе си не е несъвместим с член 86 от Договора. Държава членка нарушава забраните, уредени в посочените две разпоредби, само когато разглежданото предприятие е принудено при самото упражняване на предоставените му изключителни права да злоупотребява с господстващото си положение или когато тези права могат да създадат положение, при което същото предприятие да бъде принудено да извършва подобна злоупотреба (Решение по дело *Höfner и Elser*, посочено по-горе, точка 29, Решение от 18 юни 1991 г. по дело *ERT*, C-260/89, *Recueil*, стр. I-2925, точка 37, Решение по дело *Merci convenzionali porto di Genova*, посочено по-горе, точки 16 и 17, Решение от 5 октомври 1994 г. по дело *Centre d'insémination de la Crespelle*, C-323/93, *Recueil*, стр. I-5077, точка 18 и Решение от 12 февруари 1998 г. по дело *Raso и др.*, C-163/96, *Recueil*, стр. I-533, точка 27).
- 94 В това отношение Albany изтъква, че системата на задължително включване в схемата за допълнително пенсионно осигуряване, управлявана от Фонда, противоречи на разпоредбите на членове 86 и 90 от Договора. Предоставяните от Фонда пенсии не отговаряли или вече не отговаряли на нуждите на предприятията. Те били много ниски, не били обвързани със заплатите и поради това редовно били неподходящи. Следователно работодателите трябвало да търсят други разрешения в областта на пенсионното осигуряване. Системата на задължително включване във фонд обаче лишавала работодателите от възможността да сключват общи

договорености с осигурителни дружества в областта на пенсионното осигуряване. Присъединяването към няколко пенсионни схеми на различни осигурители увеличавало административните разходи и намалявало ефикасността.

- 95 Следва да се напомни, че в Решение по дело Höfner и Elser, посочено по-горе, точка 34 Съдът приема, че държава членка, която е предоставила на публичноправна служба по заетостта изключителни права за намиране на работа, е нарушила член 90, параграф 1 от Договора, тъй като е създавала положение, при което посочената служба неминуемо ще бъде принудена да наруши член 86 от Договора по-специално защото очевидно не е в състояние да отговори на търсенето от страна на пазара за този род дейности.
- 96 В случая е важно да се посочи, че предложената от Фонда схема за допълнително пенсионно осигуряване се основава на правната уредба в Нидерландия, а именно всеки работник, който се е осигурявал в продължение на максимално допустимия срок в споменатата схема, получава пенсия, в това число и пенсия по силата на AOW, равняваща се на 70 % от последната му заплата.
- 97 Наистина, някои предприятия от сектора биха искали да осигурят на своите работници по-добра от предложената от Фонда пенсионна схема. Невъзможността за тези предприятия да предоставят управлението на подобна пенсионна схема само на един осигурител и произтичащото от нея ограничаване на конкуренцията са пряко следствие от изключителното право, предоставено на секторния пенсионен фонд.
- 98 Следователно е необходимо да се разгледа, както твърдят Фондът, нидерландското правителство и Комисията, дали изключителното право на секторния пенсионен фонд да управлява допълнителното пенсионно осигуряване в определен сектор и произтичащото от това обстоятелство ограничаване на конкуренцията могат да бъдат обосновани с оглед на член 90, параграф 2 от Договора като мярка, необходима за изпълнението на специална социална задача от общ интерес, възложена на Фонда.
- 99 Albany изтъква, че задължителното включване в секторен пенсионен фонд не е необходимо за осигуряването на подходящо равнище на пенсия за работниците. Тази цел можела да се постигне посредством определени от социалните партньори по предложение на публичноправните органи или директно от публичноправните органи минимални изисквания, на които да отговарят пенсиите. Колективните трудови договори редовно предвиждали задължение за работодателите да осигурят минимална пенсионна схема, като им предоставят свободата да установят пенсионен фонд на тяхното предприятие, да се включат в секторен пенсионен фонд или да се обърнат към осигурително дружество.

- 100 Според Albany плащането на „средна осигурителна вноска“ също не обосновава необходимостта от задължително включване във Фонда. От една страна, нито BPW, нито постановлението, по силата на което включването във Фонда става задължително, изисквали системата да се основава на такава вноска. От друга страна, различни секторни пенсионни фондове, включването към които не било задължително, функционирали отлично въз основа на системата „средна осигурителна вноска“.
- 101 Що се отнася до приемането на всички работници от един и същ сектор на дейност без предварителен медицински преглед, за да не могат да се отказват „лошите“ рискове, Albany отбелязва, че на практика сключените с осигурителите пенсионни осигурителни договори предвиждали задължение за работодателя да декларира всичките си работници, както и задължение за осигурителя да приеме без предварителен медицински преглед всеки деклариран работник.
- 102 Важно е най-напред да се напомни, че съгласно член 90, параграф 2 от Договора предприятията, на които е възложено да предоставят услуги от общ икономически интерес, се подчиняват на правилата на конкуренцията, доколкото прилагането на тези правила не пречат фактически или юридически изпълнението на специфичните задачи, които са им възложени.
- 103 Като допуска при определени условия изключения от общите правила на Договора, член 90, параграф 2 от Договора цели да съчетае интереса на държавите членки — да използват някои предприятия, по-специално в общественния сектор, като средство за провеждане на икономическа или социална политика — с интереса на Общността от спазване на правилата на конкуренцията и запазване единството на общия пазар (решения от 19 март 1991 г. по дело Франция/Комисия, C-202/88, Recueil, стр. I-1223, точка 12 и Решение от 23 октомври 1997 г. по дело Комисия/Нидерландия, C-157/94, Recueil, стр. I-5699, точка 39).
- 104 Предвид посочения интерес, на държавите членки не би могло да се забрани при определяне на услугите от общ икономически интерес, които възлагат на някои предприятия, да отчитат присъщите на националната си политика цели и да се опитват да ги постигнат посредством налагане по отношение на споменатите предприятия на задължения и ограничения (Решение по дело Комисия/Нидерландия, посочено по-горе, точка 40).
- 105 Разглежданата в главното производство схема за допълнително пенсионно осигуряване обаче изпълнява основна социална функция на пенсионната система в Нидерландия поради ограничения размер на законната пенсия, изчисляван въз основа на законната минималната работна заплата.
- 106 Освен това значението на социалната функция, присъща на допълнителното пенсионно осигуряване, наскоро бе признато с приемането от общността

законодател на Директива 98/49/ЕО на Съвета от 29 юни 1998 година за запазване на правото на допълнителна пенсия на заети лица и самостоятелно заети лица, движещи се в границите на Общността (ОВ L 209, стр. 46; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 5, стр. 91).

- 107 По-нататък, следва да се напомни, че за да се спазят условията за прилагане на член 90, параграф 2 от Договора, не е необходимо да са заплашени финансовото равновесие или икономическата надеждност на предприятието, на което е възложено управлението на услуги от общ икономически интерес. Достатъчно е при липса на спорни права да е налице пречка за изпълнението на възложените на предприятието особени задачи, уточнени чрез наложените му задължения и ограничения (Решение по дело Комисия/Нидерландия, посочено по-горе, точка 52) или запазването на тези права да е необходимо, за да се позволи на техния титуляр да изпълни задачите си от общ икономически интерес, възложени му при приемливи икономически условия (Решения от 19 май 1993 г. по дело Corbeau, C-320/91, Recueil, стр. I-2533, точки 14—16 и Решение по дело Комисия/Нидерландия, посочено по-горе, точка 53).
- 108 Ако се отнеме изключителното право на фонда да управлява схемата за допълнително пенсионно осигуряване за всички работници от определен сектор, предприятията, които наемат на работа млад персонал в добро здравословно състояние и извършват дейности, които не са опасни, биха се обърнали към по-изгодни осигурителни условия на частни осигурителни дружества. Постепенното оттегляне на „добрите“ рискове би довело до управление от секторния пенсионен фонд на нарастваща част „лоши“ рискове, предизвиквайки по този начин повишаване на разходите, свързани с пенсиите на работниците, и по-специално на тези от малките и средни предприятия с персонал в напреднала възраст и извършващи опасни дейности, за които фондът не би могъл да продължи да предлага пенсии при приемливи разходи.
- 109 Това важи в още по-голяма степен за случаите, когато — както е в главното производство — схемата за допълнително пенсионно осигуряване, управлявана изключително от Фонда, се характеризира с висока степен на солидарност, по-специално поради необвързването на осигурителните вноски с риска, задължението да се приемат всички работници без предварителен медицински преглед, продължаване натрупването на пенсионни права без внасяне на осигурителни вноски при нетрудоспособност, поемане за сметка на Фонда на неизплатените осигурителни вноски, дължими от работодателя, в случай на несъстоятелност на последния, както и индексирание на размера на пенсиите с оглед запазване на тяхната стойност.
- 110 Всъщност подобни ограничения, които правят предоставяните от Фонда услуги по-малко конкурентноспособни от сходните услуги на

осигурителните дружества, допринасят за обосноваване на изключителното право на Фонда да управлява схемата за допълнително пенсионно осигуряване.

- 111 От изложеното дотук следва, че отнемането на изключителното право на Фонда би могло да доведе до невъзможност същият да изпълнява задачите от общ икономически интерес, възложени му при приемливи икономически условия, и би поставило в опасност финансовото му равновесие.
- 112 Позовавайки се на Решение по дело GB-Inno-BM, посочено по-горе, Albany все пак счита, че притежаваното от Фонда двойно качество на управляващ пенсионна схема и на инстанция, на която е възложено да разрешава освобождаването от задължително включване в него, може да доведе до несправедливо упражняване на правомощието му за освобождаване.
- 113 Следва да се отбележи, че в точка 28 от Решение по дело GB-Inno-BM, посочено по-горе, Съдът приема, че член 3, буква ж), член 86 и член 90 от Договора не допускат държава членка да предостави на дружество, което е оператор на обществена телекомуникационна мрежа, правомощието да установява норми относно телефонните апарати и да проверява тяхното спазване от страна на икономическите оператори, тъй като то се явява техен конкурент на пазара на тези апарати.
- 114 В точка 25 от последното решение Съдът всъщност приема, че съчетаването за такова дружество на правомощията, от една страна, да разрешава или да отказва свързването на телефонни апарати към мрежата, и от друга страна, да уточнява техническите норми, на които те трябва да отговарят, и да проверява дали непроизведените от него уреди отговарят на спецификациите, които то е приело, означава да му се предостави правото да определя по своя преценка крайните устройства, които могат да бъдат свързани с обществената мрежа, и по този начин му предоставя явно предимство пред конкурентите му.
- 115 Разглежданият в главното производство случай обаче разкрива различия в сравнение с този, който е предмет на Решение по дело GB-Inno-BM, посочено по-горе.
- 116 Всъщност следва да се отбележи, най-напред, че по силата на член 5, параграф 1 от Указанията относно освобождаването от задължително включване във фонд секторните пенсионни фондове имат задължението да освобождават предприятия, които вече са осигурили на своите работници — най-малко шест месеца преди представяне на искането, въз основа на което включването в даден фонд става задължително — пенсионна схема, която им предоставя права, които са поне равностойни на тези, които те биха придобили в случай на включване във фонда.

- 117 Като се има предвид, че посочената по-горе разпоредба обвързва секторния пенсионен фонд, що се отнася до правомощието му да освобождава от задължително включване, същата не може да се разглежда като създаваща положение, при което фондът да е принуден да извърши злоупотреба с това си правомощие. Всъщност в такива случаи фондът се ограничава с проверка дали приетите от компетентния министър условия са налице (вж. в това отношение Решение от 27 октомври 1993 г. по дело Lagauche и др., C-46/90 и C-93/91, Recueil, стр. I-5267, точка 49).
- 118 По-нататък, следва да се отбележи, че по силата на член 1 от Указанията относно освобождаването от задължително включване във фонд секторните пенсионни фондове могат да освободят от задължително включване предприятие, което е осигурило на своите работници пенсионна схема, предоставяща им права, поне равностойни на тези, които биха получили от фонда, като в случай на оттегляне от фонда Осигурителната камара предлага компенсация, която счита за разумна от гледна точка на осигурителната техника, за евентуално претърпените от страна на фонда вреди вследствие на оттеглянето.
- 119 Така посочената по-горе разпоредба позволява на секторен пенсионен фонд да освободи от задължително включване предприятие, когато то осигурява на своите работници еквивалентна на управляваната от него пенсионна схема, ако освобождаването не застрашава финансовото му равновесие. Упражняването на това правомощие за освобождаване налага сложен анализ на данни относно съществуващите пенсионни схеми и финансовото равновесие на фонда, който анализ задължително предполага широко право на преценка.
- 120 Като се има предвид сложният характер на анализа, както и рисковете, които крие освобождаването за финансовото равновесие на секторния пенсионен фонд, а оттам и за изпълнението на поверените му социални задачи, държава членка може да прецени, че правото за предоставяне на освобождаване не трябва да се предоставя на отделно образувание.
- 121 Следва обаче да се отбележи, че националните юрисдикции, които като в дадения случай разглеждат жалба срещу акт за събиране на осигурителни вноски, трябва да упражнят контрол върху решението на фонда да откаже освобождаване от задължително включване, което би им позволило най-малкото да проверят дали фондът не е злоупотребил с това си право и дали принципът за недопускане на дискриминация, както и другите условия за законосъобразност на решението са спазени.
- 122 Накрая, що се отнася до довода на Albany, че подходящо равнище на пенсии за работниците би могло да се осигури чрез определяне на минимални изисквания, на които предоставяните от осигурителните дружества пенсии трябва да отговарят, следва да се подчертае, че предвид социалната функция

на схемите за допълнително пенсионно осигуряване и правото на преценка на държавите членки, постоянната съдебна практика относно уредбата на системите за социално осигуряване (Решения от 7 февруари 1984 г. по дело Duphar и др., 238/82, Recueil, стр. 523, точка 16, Решение по дело Pousset и Pistre, посочено по-горе, точка 6 и Решение от 17 юни 1997 г. по дело Sodemare и др., C-70/95, Recueil, стр. I-3395, точка 27) приема, че всяка държава членка следва да прецени дали с оглед на особеностите на националната ѝ пенсионна система определянето на минимални изисквания ще ѝ позволи да осигури равнището на пенсии, което се стреми да гарантира в определен сектор, като направи задължително включването в даден пенсионен фонд.

- 123 Поради това на третия въпрос следва да се отговори, че членове 86 и 90 от Договора допускат публичноправни органи да предоставят на пенсионен фонд изключително право да управлява схема за допълнително пенсионно осигуряване в определен сектор.

По съдебните разноски

- 124 Разходите, направени от нидерландското, германското, френското и шведското правителство, както и от Комисията, които са представили становищата си пред Съда, не подлежат на възстановяване. С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения

СЪДЪТ,

произнасяйки се по въпросите, отправени му от Kantongerecht te Arnhem с акт от 4 март 1996 г., реши:

- 1) **Член 3, буква ж) от Договора за ЕО (понастоящем след изменението член 3, параграф 1, буква ж) ЕО), членове 5 и 85 от Договора за ЕО (понастоящем членове 10 ЕО и 81 ЕО) допускат решение на публичноправни органи да направят — по искане на представителните организации на работодателите и на работниците от определен сектор — задължително включването в даден секторен пенсионен фонд.**
- 2) **Пенсионен фонд, на който е възложено управлението на схема за допълнително пенсионно осигуряване — създадена с колективен трудов договор, сключен между представителните организации на**

работодателите и на работниците от определен сектор, и включването в която публичноправните органи са направили задължително за всички работници от сектора, — е предприятие по смисъла на член 85 и сл. от Договора.

- 3) Членове 86 и 90 от Договора за ЕО (понастоящем членове 82 ЕО и 86 ЕО) допускат публичноправни органи да предоставят на пенсионен фонд изключително право да управлява схема за допълнително пенсионно осигуряване в определен сектор.**

Rodríguez Iglesias

Puissochet

Hirsch

Jann

Moitinho de Almeida

Gulmann

Murray

Edward

Ragnemalm

Sevón

Wathelet

Постановено в открито съдебно заседание в Люксембург на 21 септември 1999 година.

Секретар

Председател

R. Grass

G. C. Rodríguez Iglesias